

Briuselis, 2022 m. gruodžio 12 d.
(OR. en)

15754/22

Tarpinstitucinės bylos:
2021/0425(COD)
2021/0424(COD)

ENER 668
ENV 1266
CLIMA 652
IND 541
RECH 650
COMPET 1008
ECOFIN 1293
CODEC 1950

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinųjų atstovų komitetui / Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1
15096/1/21 REV 1 + ADD 2 REV 1

Dalykas: Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl dujų iš
atsinaujinančiųjų energijos išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkų
bendrųjų taisyklių

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl dujų iš
atsinaujinančiųjų energijos išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkų
(nauja redakcija)

– Pažangos ataskaita

Delegacijoms priede pateikiama pažangos ataskaita dėl pirmiau nurodytų pasiūlymų, kurie turi būti pateikti 2022 m. gruodžio 19 d. Transporto, telekomunikacijų ir energetikos (energetika) tarybos posėdyje, kad Tarybos būtų paprašyta su ja susipažinti.

Ši ataskaita parengta pirmininkaujančios valstybės narės atsakomybe ir ja nedaromas poveikis atskiras delegacijas dominantiems konkretiems klausimams ar tolesniems jų pasiūlymams. Joje aprašytas iki šiol Tarybos parengiamuosiuose organuose atliktas darbas ir apibūdinta dabartinė padėtis nagrinėjant pirmiau nurodytus pasiūlymus.

PRIEDAS

Pirmininkaujančios valstybės narės informacija apie pažangą, padarytą nagrinėjant pasiūlymus dėl direktyvos ir dėl reglamento dėl dujų iš atsinaujinančiųjų išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkų

I. IVADAS

- 1) 2021 m. gruodžio 15 d. Komisija pateikė pasiūlymus dėl Direktyvos dėl dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ir dėl Reglamento dėl dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkos, sudarančius naują dujų rinkų dekarbonizavimo, vandenilio naudojimo skatinimo ir išmetamo metano kiekio mažinimo ES sistemą.
- 2) Vandenilio ir dujų rinkų dekarbonizavimo dokumentų rinkiniu siekiama sudaryti sąlygas dekarbonizuoti gamtinių dujų vartojimą sukuriant specialios vandenilio infrastruktūros bei rinkų ir integruoto tinklų planavimo reguliavimo sistemą. Juo taip pat nustatomos vartotojams skirtos taisyklės ir didinamas tiekimo saugumas.
- 3) Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nuomonę dėl pasiūlymo priėmė 2022 m. gegužės 19 d., o Europos regionų komitetas nuomonę pateikė 2022 m. spalio 12 d.
- 4) Europos Parlamente už abu dokumentus atsakingas Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetas (ITRE). Už reglamentą atsakingu pranešėju paskirtas EP narys Jerzy Buzekas (EPP, Lenkija), už direktyvą – EP narys Jensas Geieris (S&D, Vokietija).

II. DABARTINĖ PADĖTIS

- 1) 2022 m. liepos mėn. pirmininkaujanti Čekija Energetikos darbo grupėje pradėjo diskusijas dėl pasiūlymų. Remdamasi pirmaisiais šių diskusijų rezultatais pirmininkaujanti valstybė narė 2022 m. rugsėjo 9 d. pateikė pirmą peržiūrėtą reglamento ir direktyvos redakciją. Po to Energetikos darbo grupėje vyko tolesnės techninės diskusijos dėl pirmosios peržiūrėtos redakcijos.

Pasiūlymai taip pat buvo aptarti 2022 m. spalio 25 d. Transporto, telekomunikacijų ir energetikos (energetika) tarybos posėdyje Liuksemburge, daugiausia dėmesio skiriant svarbiausiems ir opiems elementams, pavyzdžiui:

- I. vandenilio rinkų plėtojimo tvarkaraščiui ir vertikaliam vandenilio tinklų operatorių veiklos rūšių atskyrimui;
 - II. tarpvalstybiniais tarifams specialiuose vandenilio tinkluose ir tarifų nuolaidas dujoms iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako dujoms gamtinių dujų sistemoje ir
 - III. vandenilio įmaišymui gamtinių dujų tinkle.
- 2) Ministras pirmininkaujantis valstybei narei pateikė politines gaires ir nustatė tolesnio darbo kryptį. Po to pirmininkaujanti valstybė narė 2022 m. lapkričio 23 d. pasiūlė antrą peržiūrėtą reglamento ir direktyvos redakciją; ji buvo aptarta Energetikos darbo grupėje ir 2022 m. gruodžio 7 d. – Nuolatinių atstovų komitete. Apskritai valstybės narės pritarė tam, kaip į Transporto, telekomunikacijų ir energetikos taryboje vykusius debatus buvo atsižvelgta antroje peržiūroje pasiūlymų redakcijoje, ir pareiškė papildomų susirūpinimą keliančių klausimų, į kuriuos turi būti atsižvelgta toliau dirbant prie šių teisės aktų. Trečia peržiūrėta redakcija išdėstyta dokumentuose 15919/22 ir 15920/22; jie 2022 m. gruodžio 12 d. buvo nusiųsti delegacijoms. Trečioje peržiūroje redakcijoje pirmininkaujanti valstybė narė atsižvelgė į paskiausių debatų rezultatus ir į daug techninių pakeitimų, kurie atspindi valstybių narių raštu pateiktas pastabas ir 2022 m. lapkričio 23 d. paskelbtą Komisijos klaidų ištaisymą (dok. 15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1, 15096/1/21 REV 1 + ADD 2 REV 1). Visos delegacijos laikosi tikrinimo ir (arba) parlamentinio tikrinimo išlygų dėl teksto ir vis dar analizuoja abiejų dokumentų nuostatas.

III. PAGRINDINIAI KLAUSIMAI

1) Pagrindiniai politiniai elementai, nagrinėti vykdant tolesnę su 2022 m. spalio 25 d. Energetikos tarybos posėdžiu susijusią veiklą

a) Vertikalus vandenilio tinklo operatorių veiklos rūšių atskyrimas

Pagal pradinius Komisijos pasiūlymus dėl vertikalaus vandenilio tinklo operatorių veiklos rūšių atskyrimo direktyvos 62 straipsnyje numatyta, kad ne vėliau kaip 2030 m. pabaigoje nustos galioti nepriklausomų perdavimo operatorių (NPO) veiklos atskyrimo modelis, o nepriklausomų sistemos operatorių (NSO) ir NPO modeliais bus galima naudotis tik vandenilio tinklų, kurie dujų dokumentų rinkinio įsigaliojimo metu priklausė vertikaliai integruotai įmonei, atveju. Į trečią peržiūrėtą redakciją nebeįtraukta NPO veiklos atskyrimo modelio pabaigos data ir aiški galimybė ne vėliau kaip 2031 m. Komisijai peržiūrėti NPO veiklos atskyrimo modelio įgyvendinamumą, o nepriklausomo sistemos operatoriaus veiklos atskyrimo modeliui taikomas terminas buvo išbrauktas. Kaip pagrindinis veiklos atskyrimo modelis išlaikytas nuosavybės atskyrimo modelis. Vandenilio tinklų operatoriai taip pat gali naudotis nukrypti leidžiančiomis nuostatomis, taikomomis esamiems vandenilio tinklams ir geografiškai ribotiems vandenilio tinklams (Direktyvos 47 ir 48 straipsniai); jų taikymas trečiojo peržiūrėtoje redakcijoje buvo supaprastintas ir palengvintas.

b) Vandenilio rinkos struktūra ir pereinamojo laikotarpio pabaiga

Komisijos pasiūlymuose numatytas vandenilio rinkos plėtros iki 2030 m. etapas, po kurio būtų taikomos išsamesnės taisyklės. Siekiant atsižvelgti į besiformuojančios vandenilio rinkos plėtros neapibrėžtumą, ši data iš esmės buvo atidėta iki [2035 m.]. Tai reiškia, kad, be kitų nuostatų, reguliuojama trečiųjų šalių prieiga prie vandenilio tinklų sistemos (Direktyvos 31 straipsnis), taip pat naujas vandenilio rinkos modelis netaikant prieigos tarifų valstybių narių sujungimo taškuose (Reglamento 6 straipsnis) bus pradėti įgyvendinti tik pereinamojo laikotarpio pabaigoje, t. y. nuo 2036 m. sausio 1 d.

c) Tarifų nuolaidos dujoms iš atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako dujoms gamtinių dujų sistemoje

Reglamento 16 straipsnyje nustatytas skirtumas tarp tarifų nuolaidų dujoms iš atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako dujoms gamtinių dujų sistemoje – dujoms iš atsinaujinančiųjų išteklių taikomos [100 %] tarifų nuolaidos, o mažo anglies dioksido pėdsako dujoms – [75 %] nuolaida. Buvo aiškiai numatyta galimybė, kad nacionalinėms reguliavimo institucijos priimtų sprendimą dėl nuolaidų įleidimui iš gamybos įrenginių ir saugyklų sumažinimo arba netaikymo – tokiu būdu atsižvelgta į susirūpinimą, kylantį valstybėms narėms, energijos rūšių derinyje turinčioms arba galinčioms turėti didelę dujų iš atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako dujų dalį, arba į galimą susirūpinimą dėl potencialaus poveikio tarpvalstybiniais srautais. Iš pasiūlymo išbrauktos tarifų nuolaidos įleidimo ir išleidimo taškuose į trečiąsias valstybes arba iš jų.

d) Vandenilio įmaišymas ir dujų kokybė

Didžiausias į gamtinių dujų tinklą įmaišyto vandenilio lygis, kurį perdavimo sistemos operatoriai turi priimti sujungimo taškuose, kai aktualu, po Reglamento 19 straipsnyje nustatytos ginčų sprendimo procedūros, buvo pakeistas iš 5 % į [2 %]. Šis sumažinimas atspindi keleto valstybių narių skeptišką požiūrį į įmaišymą, kartu vis dėlto užtikrinant nekludomus tarpvalstybinius dujų srautus. Reglamente išlaikomas suderintas požiūris į dujų kokybės valdymą ir ginčų sprendimą, kuriam pritarė daug valstybių narių.

e) Mažo anglies dioksido pėdsako dujos

Į direktyvą buvo įtrauktas naujas 8a straipsnis – tai padaryta atsižvelgiant į spalio mėn. Energetikos tarybos posėdyje išsakytus didelio valstybių narių skaičiaus raginimus dėl tokios nuostatos, kuria būtų paaiškinta galimybė valstybėms narėms naudoti mažo anglies dioksido pėdsako vandenilį ir mažo anglies dioksido pėdsako kurą, kad būtų pasiekti dekarbonizacijos tikslai. Tačiau yra tiek pat kitų valstybių narių, kurios nori sutelkti dėmesį į dujas iš atsinaujinančiųjų išteklių.

2) Pagrindiniai pakeitimai trečioje peržiūrėtoje redakcijoje:

- įrašyta nauja reglamento 74a konstatuojamoji dalis – joje numatyta, kad valstybės narės, siekdamos užtikrinti tiekimo saugumą, gali nuspręsti imtis proporcingų priemonių, kad laikinai apribotų bet kurio pavienio tinklo naudotojo išankstinius siūlymus įsigyti pajėgumų įleidimo iš trečiųjų šalių taškuose ir SGD terminaluose
- Reglamento 20b straipsnis dėl bendrųjų biometano specifikacijų papildytas formuluote, kurioje paaiškinama šio straipsnio taikymo sritis.
- Reglamento 54 straipsnis iš dalies pakeistas, kad būtų užkirstas kelias pradininkams turėti monopolį rengiant vandenilio rinkos taisykles ir (arba) tinklo kodeksus Europos vandenilio tinklų operatorių tinkle (ENNOH), taip pat pasiūlyti atitinkami 56 konstatuojamosios dalies pakeitimai, kad ji būtų suderinta su šiuo straipsniu.
- Reglamento 67 straipsnyje (4, 9, 11 dalyse) įrašytas išsamesnis tekstas, atspindintis klaidų ištaisymus, išdėstytus dok. 15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1 ir 15096/1/21 REV 1 + ADD 2 REV 1.
- Direktyvos 70 konstatuojamojoje dalyje dabar paaiškinama, kad horizontaliojo atskyrimo nuostatos, įtvirtintos Direktyvos 63 straipsnyje, nereiškia funkcinio atskyrimo, taigi gali būti visiškai išlaikytos tinklo operacijų sinergijos, pavyzdžiui, dalijimasis paslaugomis ir valdymo struktūromis.
- Direktyvos 8a straipsnyje dėl mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio vaidmens siekiant dekarbonizavimo tikslų šios nuostatos įrašytos laužtiniuose skliaustuose, kad būtų galima tęsti diskusijas siekiant rasti kompromisą.
- Direktyvos 46 straipsnio 2 dalis buvo iš dalies pakeista siekiant suteikti valstybėms narėms veiksmų laisvę priskirti atsakomybę už tarpvalstybinių jungčių statybą tik tam tikriems vandenilio tinklų operatoriams.
- Direktyvos 62 straipsnyje panaikintas laiko apribojimas, susijęs su galimybe vandenilio tinklų operatoriams taikyti nepriklausomos sistemos operatoriaus veiklos atskyrimo modelį.
- Direktyvos 80 straipsnis buvo pakeistas, kad būtų iš dalies pakeistos aplinkybės, kuriomis valstybės narės, kurios nėra tiesiogiai sujungtos su bet kurios kitos valstybės narės jungtine sistema, gali nukrypti nuo konkrečių direktyvos nuostatų.

- 3) Nors padaryta didelė pažanga, dar reikia atlikti tam tikrą darbą. Remiantis Čekijos pirmininkavimo laikotarpiu vykusiomis diskusijomis, tai apima, be kita ko, šiuos punktus:
- nauja redakcija išdėstyto reglamento 67 straipsnyje pateiktos nuostatos dėl tiekimo saugumo suderintos su naujomis nuostatomis, dėl kurių susitarta lygiagrečiai vykdant kitų krypties darbą, įskaitant Laikymo reglamentą (Reglamentas (ES) 2022/1032) ir siūlomą Solidarumo reglamentą (COM(2022) 549 final) ir Ekstremaliųjų situacijų reglamentą (COM/2022/473 final). Reikės apsvarstyti, kokių mastu ir kaip naujosios sutartos teisės ir pareigos turėtų būti įtrauktos į Dujų tiekimo saugumo reglamentą ilguoju laikotarpiu;
 - užtikrinimą, kad taisyklėmis dėl prieigos ir prisijungimo prie gamtinių dujų tinklų būtų sudarytos sąlygos laipsniškai atsisakyti dujų kartu tinkamai apsaugant vartotojų teises;
 - paaiškinimą Direktyvos dėl piliečių energetikos bendrijų 14 straipsnį, jo vaidmenį ir ryšį su Direktyva 2019/944 įsteigtomis piliečių energetikos bendrijomis ir pagal Direktyvą 2018/2001 įsteigtomis atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijomis;
 - tolesnį galimybės imtis proporcingų priemonių, kad būtų laikinai apriboti išankstiniai siūlymai įsigyti pajėgumų įleidimo iš trečiųjų šalių taškuose ir SGD terminaluose;
 - išsamią diskusiją, kurioje būtų toliau ieškoma sprendimo dėl mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio vaidmens siekiant dekarbonizacijos tikslų pagal Direktyvos 8a straipsnį.

IV. IŠVADA

- 1) Tarybos prašoma susipažinti su pirmininkaujančios valstybės narės pateikta pažangos ataskaita.